No. 1832. No. 23.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 23 Februarij.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCIE *GELDERLAND*,

Heeft goedgevonden, naar aanleiding van eene deswege van de Koninklijk Pruissische Regering te Dusseldorp ontvangene kennisgeving, bij deze de respective Burgemeesteren kennis te geven:

Dat door het Pruissische Gouvernement, met intrekking der vroeger in dezen vastgestelde verordeningen van voorzorgen tegen de overbrenging van den Aziatischen braakloop (welke aan de respective Burgemeesteren bij Provinciaal blad nº. 88, van 1831, zijn medegedeeld), alsnu de navolgende voorzieningen zijn gearresteerd:

§ 1. Alle over de grenzen der Rijn-Provincien reizende personen, zoo te lande, als te water, moeten:

a. met paspoorten, volkomen met de bestaande voorschriften overeenstemmende, voorzien zijn;

b. voldoende blijken geven, dat zij uit gezonde plaatsen komen, of ten minste in de laatste vijf dagen hunner afreize zich in gezonde streken hebben opgehouden.

§ 2. De paspoorten moeten namelijk een volledig signalement en eene opgave van het Gemeente-Bestuur, omtrent den gezondheidstoestand van de plaats der afreize inhouden.

Met betrekking tot het onderzoek, door de Regering naar den gezondheids-toestand te doen, wordt geen afzonderlijk attest vereischt; maar is het noodig, dat het paspoort dagelijks geviseerd en bij het visa van wege het Bestuur verklaard worde, dat zich geen Choleraziеke in de plaats bevindt.

§ 3. Voor zoo verre personen, welke naar de Rijn-Provincien reizen willen, voor de aankomst in dezelve, door landen komen, aan welker grenzen dezelfde veiligheidsmaatregelen bestaan, zal voor hunne toelating het bewijs, dat zij aldaar aan de bestaande voorschriften voldaan hebben, voldoende zijn, wanneer overigens hunne paspoorten in orde zijn.

§ 4. Bij den onmiddellijken omgang met naburen is het persoonlijk bekend zijn met de aldaar zich bevindende grensbeambten der policie, met het Plaatselijk Bestuur, of met een geloofwaardig inwoner, voldoende.

§ 5. Aan alle personen, welke aan de hiervoren staande bepalingen niet kunnen voldoen, zal de ingang in de Rijn-Provincien geweigerd worden en zullen dezelve aan de grenzen worden afgewezen.

§ 6. Het vertier van waren, met uitzondering evenwel van de ingevoerd wordende gebruikte kleedingstukken en bedden, is niet aan het onderzoek der policie, met betrekking tot den gezondheidstoestand, onderworpen.

De invoer van gebruikte kleedingstukken en bedden als handelsartikel is volstrekt verboden. Hiervan zijn echter uitgezonderd de kleedingstukken en bedden der reizenden, voor zoo ver namelijk de reizenden aan de ten hunnen opzigte gegevene voorschriften beantwoorden.

Bij den invoer van kleedingstukken en bedden moet, om toegelaten te worden, een bewijs van het Gemeente-Bestuur van de plaats der afzending worden vertoond, waaruit blijkt, dat dezelve nieuw en niet gebruikt zijn.

Noodigende de Gouverneur Heeren Burgemeesteren uit, om den inhoud dezes binnen hunne gemeente af te kondigen, en wijders, op zoodanige wijze, als meest geschikt zal worden geoordeeld, ter kennis van de zoodanigen te brengen, welke bijzondere betrekkingen tot het Pruissisch grondgebied hebben, of willens mogten zijn, derwaarts te reizen.

En zal deze hiertoe in het Provinciale Blad en in de Arnhemsche Courant worden geïnsereerd.

Arnhem, den 16den Februarij 1832.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
VAN HEECKEREN VAN KELL.

FRANKFORT, den 19den Februarij.

Een brief van de Russische grenzen behelst het volgende: « Zoo als sommige dagbladen melden, worden er sedert eenigen tijd vredelievende tijdingen uit Petersburg ontvangen. Wij willen thans daar laten, in hoe verre de vroegere tijdingen uit het Noorden oorlogzuchtig waren, en slechts op de zonderlinge stelling opmerkzaam maken, alsof de Russische regering aan hare eer verschuldigd zou zijn de 24 artikels te ratificeren, en alsof zij, door te weigeren om aan de Londensche conferentie hare goedkeuring te hechten, zich het billijk verwijt van woordbreuk op den hals zoude halen. Bezwaarlijk kan men zich met grooter gebrek aan gezonde redenering tot ongeroepen regter over de eer van Rusland opwerpen. Daar de ratificatie van een door gevolmagtigden gesloten traktaat ten alle tijde eene *conditio sine qua non* van deszelfs geldigheid was, behoort het ook wel vergund te wezen om aan te nemen, dat zulks even goed *geweigerd* als *bewilligd* kan worden. — Niet minder aanmatigend is eene andere bewering, alsof de uitgeputte staat der financien van Rusland en het verlies in de armee, door den Poolschen veldtogt ontstaan, de ware beweegredenen zouden zijn van de tegenwoordige vredelievender gezindheden van het Russische kabinet; want, zoo dit het geval mogt geweest zijn, zou het aan de Russische regering toch ook wel vroeger bekend zijn geweest, en zij zou niet noodig gehad hebben, van een journalist onderwijs te ontvangen, om zich in haren krijgslust te matigen. Volgens zekere tijdingen, welke uit Rusland komen, zijn echter de *groote bekommernissen* over de financien van dezen staat loutere hersenschimmen en de kaders van de armee voltallig of eerlang aangevuld. Zeer stichtelijk is het te vernemen, dat door eene weigering van Rusland, om de 24 artikels goed te keuren, de ontwikkeling van de Europische beschaving en de gansche maatschappelijke orde in gevaar zou komen; wij daarentegen zijn van meening, dat de ware beschaving, welke zich thans in behouden, maar niet in verwoesten openbaart — en de bestaande regten der staten welligt van eene tegen Rusland overstaande zijde veel meer bedreigd worden. — Men mag zich overtuigd houden, dat de Russische regering er verre van daan is, den oorlog om den oorlog te verlangen, en dat zij geen het minste oogmerk heeft, om Europa aan zich cijnsbaar te maken; doch wanneer de eer van den Russischen naam het vorderen mogt, zal Rusland, in het bewustzijn van zijn goed regt en zijne kracht [illegible]

— Het is te Weenen bekend, dat het Fransche bewind troepen naar Ancona wil zenden; doch de Oostenrijksche regering schijnt daarvan nog geen officieel berigt ontvangen te hebben.

— De bisschop van Trier heeft den volgenden rondgaanden brief aan de geestelijkheid afgevaardigd. « Sedert kort maken de dagbladen gewag van de pogingen der in Frankrijk ontstane St. Simonisten, om aan hunne leer ook in Duitschland ingang en invloed te verschaffen. Men zegt, dat er onlangs zendelingen te Mentz zijn aangekomen; ook is het bekend geworden, dat de aanhangers dezer leer reeds vroeger beproefd hebben, om in hunne grondbeginselen, namelijk door de kostelooze uitdeeling van hunnen voornamen tolk, het tijdschrift: « *le Globe* » in de Pruissische staten over te brengen. De beoordeeling van deze leer in onze tijdschriften stemt daarin overeen, dat zij niet alleen ongegrond en onbestaanbaar, maar ook, hetgeen de opmerkzaamheid inzonderheid opgewekt heeft, even gevaarlijk voor den staat, als voor de katholijke kerk is. Wat de gevaarlijkheid voor den staat betreft, mogen wij van de koninklijke regeringen vertrouwen, dat zij voor hare onderhoorigen waken zullen, en dezelve voor de nadeelen behoeden, welke valsche en vermetele leerstelsels kunnen stichten. Wat daarentegen de zuiverheid van de christ-katholijke geloofs- en zedeleer aanbelangt, vordert van ons de pligt van het bisschoppelijke ambt, daarvoor te zorgen, dat, gelijk zij zuiver en onvervalscht tot ons gekomen is, zij even zuiver en onvervalscht behouden worde. Derhalve noodigen wij alle pastoors van ons bisdom bij deze uit, om, wanneer dergelijke zendelingen het mogten ondernemen, in hunne gemeenten ingang te zoeken, en hunne grondbeginselen te verspreiden, ons onverwijld te verwittigen, zoodra zij zeker berigt daarvan ontvangen, opdat wij behoorlijke maatregelen kunnen nemen, ten einde zulks dadelijk te keer te gaan.

PARYS, den 17den Februarij.

In een der ministeriele bladen leest men heden het volgende: « Men heeft zich bekommerd gemaakt over de gevolgen, welke de tusschenkomst van Spanje in de zaken van Portugal zou kunnen hebben, ingeval don *Pedro* eene landing mogt doen. Wij deelen in die vrees niet en meenen te kunnen verzekeren, dat Spanje niet tusschen beide zal komen; het zich daarvoor wel wachten zal. Spanje weet, te wel, dat Engeland dit niet zou toelaten, en de laatste Engelsche expeditie is haar zeker nog

niet uit het geheugen. Dezelve volgde dadelijk alleen op de tijding, dat er Spaansche troepen in aantogt waren, en was genoegzaam om dezen op de grenzen te doen stil houden, ofschoon de Engelsche vloot slechts 5 of 6 duizend man ontscheept had. Spanje heeft van buiten te veel te verliezen, van binnen te veel te vreezen, om er zich aan bloot te stellen, dat deszelfs havens geblokkeerd, deszelfs handel vernield en deszelfs kusten bedreigd worden met aanhoudende landingen, door het goud en de munitie van Engeland ondersteund. — Spanje zal derhalve niet tusschen beiden komen, dat durven wij gerust voorspellen; maar, indien het, in weerwil van zoo vele redenen om het niet te doen, roekeloos genoeg mogt wezen om het te ondernemen, zouden de vrienden der vrijheid daarover niet bedroefd of ongerust behoeven te zijn.»

In hetzelfde dagblad leest men ook: «Eenige nieuwspapieren hebben gemeld, dat Oostenrijk 8000 man infanterie en 1000 man kavallerie naar Mentz gezonden heeft, om het garnisoen van die vesting te versterken. Wij gelooven te kunnen verzekeren, dat het laatste getal zelfs vergroot is, en dat de bewegingen van troepen, welke men bedoelt, veel geringer zijn en slechts de garnisoens vernieuwing betreffen, welke op bepaalde tijden plaats heeft.»

In dit dagblad vindt men ook nog het volgende berigt uit Weenen: «In weerwil van den maatregel, door Oostenrijk in Italie genomen, is men hier overtuigd, dat hetzelve eene wijze onzijdigheid zal in acht nemen, *al mogt er zelfs een oorlog tusschen het Noorden en Frankrijk uitbarsten.* Men heeft twee redenen om aan deze meening vast te houden: de eene, namelijk, dat onze financien nooit in eenen al te goeden staat waren; de jongste wapening heeft eene gansche leening en nog meer verslonden; een oorlog zou onze ondergang wezen. De andere reden is, dat, zoo onze regering de leerstellingen, welke van de oevers der Seine komen, niet bemint, zij nog minder gaarne, door hare alliantie, de beide mogendheden van het Noorden zou willen versterken, welke na de overwinning zeker onze vijanden zouden worden. De oorlog, welke Oostenrijk zou voeren, zou alleen voor den invloed van Rusland en de vergrootingszucht van Pruissen voordeelig zijn.»

— Van de ministeriele zijde wordt gemeld, dat de schepen welke 1500 man Fransche troepen naar Italie overbrengen, reeds in zee zijn, en dat er binnen weinige dagen nog 1500 derwaarts zullen ingescheept worden.

— De dagbladen der zuidelijke departementen melden, dat er Spaansche troepen naar de grenzen van Portugal in aantogt zijn, en dat dezelve zijn gesteld onder het opperbevel van den infant don *Francisco de Paula*, jongsten broeder des Konings. De ministeriele bladen willen echter, dat deze berigten bevestiging noodig hebben.

— Volgens brieven uit Engeland, zou de regering aldaar tien duizend man nieuwe troepen op de been brengen, naar men dacht, om in Portugal tusschen beide te kunnen treden, indien Spanje werkelijk een inval mogt doen.

— De *Patriote* van Nancij meldt, dat men aldaar eenen maaltijd heeft gegeven aan den jongen prins *van Lieven*, zoon van den Russischen ambassadeur te Londen, oud 24 jaar. Bij het uitbreken van den opstand te Warschau nam hij als gemeen soldaat onder de Polen dienst, om zijne landgenooten te bevechten. Hij heeft, na het dempen van den opstand in Polen, als een boer verkleed naar Frankrijk weten te ontvlugten. Men heeft hem op den maaltijd den volgenden feestdronk toegebragt: «De gezondheid van den heer *van Lieven*. Te Warschau werd de zaak der menschheid verdedigd; hij snelt toe zonder om te zien; hij was een Rus, hij werd burger en soldaat; hij was de gunsteling van een despoot, maar de vleijerij en gunsten verachtende, vond hij bloed in zijne aderen om het voor de vrijheid te storten.»

— Het gouvernement heeft het verzoek der prinses van de Moskowa en hare kinderen, om herziening van het vonnis, in den jare 1815 tegen den maarschalk *Neij* geveld, van de hand gewezen, uit hoofde bij de bestaande wetten zoodanige herziening niet is toegelaten. De republikeinsche partij heeft zich deze zaak sterk aangetrokken, en inzonderheid de herziening gewenscht, omdat dezelve geschikt was om de kamer der pairs in minachting te brengen.

— De kamer der pairs, die reeds in verscheidene opzigten andere beginselen heeft aan den dag gelegd dan de kamer der afgevaardigden, zal zich waarschijnlijk, blijkens het gedane rapport over deze zaak, ook niet vereenigen met de afschaffing der wet van 9 Januarij 1816, betrekkelijk de jaarlijksche herdenking aan den dood van *Lodewijk XVI*, op den 21sten Januarij. De kamer wil zoo min mogelijk eene breuke met het verledene daarstellen, en schijnt slechts eenige bepalingen van de bedoelde wet te willen doen vervallen.

MIDDELBURG, den 20sten Februarij.

Zr. Ms. linieschip *de Zeeuw*, gekommandeerd door den kolonel *J. C. Rijk*, ll. Vrijdag uit 's Rijks dok gehaald, ligt thans ter reede van Vlissingen, terwijl Zr. Ms. stoomboot *Suriname* Zaturdag aldaar is aangekomen, om de ingelijks ter reede liggende bombardeer-korvet *Medusa* de Schelde op te slepen, na welke expeditie, zoo men verneemt, gemelde stoomboot zal retourneren, ten einde bovengemeld linieschip insgelijks opwaarts te voeren.

Bij het departement van marine te Vlissingen is aanschrijving gekomen tot het striktelijk doen observeren eener quarantaine van 40 dagen voor schepen die van Londen of bijgelegene plaatsen komen.

— Van Axel vernemen wij, dat een inwoner uit het land van Axel, Donderdag ll. aan den kant van het gehucht Overslag passerende, door de op die hoogte gestationeerde Belgen van eenige koebeesten is beroofd. De in en rond Axel gekantonneerde Overijsselsche schutterij, dezen roof vernemende, toog oogenblikkelijk derwaarts, met een stuk geschut; doch ook daar bleek het, dat de Belgische dapperheid meest in grijpzieke vingers en vlugge voeten bestaat. Naauwelijks vertoonden zich onze schutters, of de zonen der liberteit namen de vlugt, terwijl deze expeditie, zonder bloedvergieten afgeloopen, het gevolg had dat de beroofde zijn hoornvee terug bekwam.

'S GRAVENHAGE, den 21sten Februarij.

Ter gelegenheid van den verjaardag van den Erfprins van Oranje, op eergisteren, heeft Z. K. H. eergisteren het voor Hoogstdenzelven aangekochte gebouw, naast het paleis van Z. K. H. den Prins van Oranje betrokken, hetwelk door dien Prins afzonderlijk zal worden bewoond.

Gisteren is nu de Russische graaf *Orloff*, omtrent welks zending zoo vele onderscheidene geruchten in omloop zijn, werkelijk in deze residentie aangekomen, en aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt.

In de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal houdt men zich met het onderzoeken van het ontwerp van wet, omtrent den turf, bezig, waartegen, naar men verneemt, door vele leden gewigtige bedenkingen worden in het midden gebragt. Heden zal er, mogelijk wel tot regeling der werkzaamheden, en over het ontwerp van wet, ter belasting van goederen, in de doode hand bezeten wordende, eene bijeenkomst der centrale sectie met den minister van financien plaats hebben.

Men verzekert, dat op de dezer dagen ontvangen berigten van het uitbreken der *cholera*, te Londen, en op het gerucht, van een cholera-geval te Parijs, de regering ernstig bedacht is geworden, tot het aanwenden van vele maatregelen, tot beteugeling dier ziekte, wanneer dezelve onverhoopt naar ons land mogt overslaan. Te dien einde is er gisteren bij den minister van binnenlandsche zaken eene langdurige conferentie gehouden met onderscheidene geneeskundigen, waaronder ook de met zoo veel roem bekende Raad-Adviseur over het geneeskundig vak, de heer *van Maanen*, tegenwoordig was. Men voegt bij deze berigten, dat, eenige dagen geleden, de in ons midden teruggekeerde commissie, door Z. M. benoemd, om die ziekte te Berlijn en te Hamburg op te nemen, haar verslag heeft ingeleverd, en drie soorten van *cholera*-ziekte heeft opgemerkt, waarvan er eene een plotselijken dood ten gevolge heeft.

Mengelwerk.

VRYHEID EN BROEDERSCHAP.

Eene der geliefkoosde leuzen, die het woel- en warzieke gedeelte des tegenwoordigen menschelijken geslachts in zijne banier voert; eene leus, wier daadzakelijke verwezenlijking bij sommige natiën even veel onoverkomelijke moeijelijkheid in heeft; als den huid eens moormans in blankheid aan sneeuw te doen gelijken, is de leus van *vrijheid en broederschap*. Schoon, betooverend, ja, zelfs verlokkend klinkt zij in de ooren van al wie zich een zedelijk, vrij wezen gevoelt: rede en ervaring leeren het ons echter proefondervindelijk, dat tot die verwezenlijking eene hooge mate van beschaving en verlichting gevorderd wordt.

Het begrip van volksvrijheid, hoe eenvoudig ook in deszelfs eigenlijken zin, is, vooral in onze dagen, een onderwerp van veelvuldige uitlegging, en bij sommige natiën de bron der grievendste verdeeldheid, ja zelfs van wezenlijke slavernij.

Is er éene natie, die waarlijk vrij meent te zijn, dan voorzeker de Engelsche; en het is juist deze, waarvan het niet moeijelijk zou vallen te bewijzen, dat zij, buiten hare zoogenoemde vrijheid van verkiezing, aan de keten der grootste onderwerping geboeid gaat.

Maar de Fransche en vooral de Belgische natie zijn, na der ontbinding van het Bourbonsche en Nassausche juk, ten minste in het bezit eener hoogst wenschelijke vrijheid ?! Raadpleegt het lot dier beide volken, en het zal u blijken, wat er van hunne gewaande vrijheid is. — Zoo lang wij geene blinde omhelzers van een droombeeld zijn, en het kind bij zijn regten naam zullen noemen, ondervinden de toehoorders der prediking van volksvrijheid in *Frankrijk* even min als in *Belgie*, de waarachtige zegeningen eener bezitting, die voor hare dankbare en verstandige beoefenaars, voorstanders en hoogschatters alleen onuitsprekelijk veel goeds kan opleveren.

Aan driften en hartstogten ter prooi, met de onverdraagzaamste gevoelens bezield en eene hardnekkigheid in denkwijze bezittende, door gezond verstand noch rede te buigen, zouden derzelver bestuurders de

vrijheid in hare wezenlijke beteekenis behartigen en het volk hare heilrijke vruchten doen genieten? Verre daarvan daan! De eerste zijn slaven van het hatelijkst egoïsmus, en de laatste medegesleepte onderdanen der toongevende volksberoerders.

De eenige vrijheidzucht bij beide massa's is teugellooze oproerigheidsgeest; minachting van orde en wetten; verzaking van alle zedelijk en maatschappelijk geluk, en voorthollen op den weg der verkeerde beginselen.

Eene der gezegende vruchten van volksvrijheid, is de vrijheid van drukpers. Maar tot het regt gebruik maken daarvan, worden zoo vele bijhoedanigheden gevorderd, die men bij Franschen en Belgen te vergeefs zoekt. Of geven de arrestatiën in beide rijken thans, om het misbruik dier vrijheid, bij herhaling aan de orde van den dag, geene sprekende blijken van gebrek aan die hoedanigheden, wij bedoelen namelijk: bezadigdheid, verschuldigde achting jegens de hooge regering, verwijdering van alle partijdigheid in het beoordeelen van zaken en personen, uitsluitende bedoeling van algemeen welzijn, en opoffering des noods van eigene begrippen, wanneer men openlijk van derzelver ongegrondheid wordt overtuigd.

Met de vrijheid van drukpers — zegt een der Fransche dagbladen — is *Frankrijk* niet te regeren. — En het verdient opmerking, dat juist hare vroegere [illegible] voorstanders, thans er zoo over denken. — Een bewijs te meer, dat de zaak zelve, in haren aard goed zijnde, door hare aanwending nadeelig kan worden. Het is daarmede gelegen als met de tong, die ESOPUS als de beste en slechtste van alle zaken beschouwde; de beste voor hen, die haar wel weten te gebruiken, en ze als edel spraaklid tot heil en nut hunner evenmenschen bezigen; de slechtste voor hen, die haar als werktuig van laster, kwaadsprekendheid en logen aanwenden.

En is het zoo gelegen met de vrijheid, hoe zal het dan dáár met het beoefenen der broederschap zijn. — Deze edele volksdeugd, die de ware band der maatschappij moet uitmaken, vordert, in haren reinen zin, de hoogstmogelijke verdraagzaamheid, inschikkelijkheid, hulpvaardigheid en eensgezindheid. Ontbreken deze hoedanigheden, dan is zij niets meer dan eene hersenschim, eene klank, van zeer geringe of geene beteekenis. Boosdoeners, roovers en moordenaars noemen elkander ook broeders, verbondelingen en vrijheids-zonen; maar zijn desniettemin uitvaagsels van het menschdom.

Gezegend dus het land, waar volksvrijheid en ware broederschap hand aan hand gaan. Waar men van zijne regten als zedelijk vrijwezen gebruik, geen misbruik maakt, en de nuttige drukpers niet te hulp roept, om haar, als middel tot tweespalt en verdeeldheid [illegible], te gebruiken, of haar, zoo als in *Frankrijk* en *Belgie*, cijnsbaar te maken aan heiligschennis en onzedelijkheid. Daar strooijen vrijheid en broederschap hare welzijn bevorderende en instandhoudende vruchten; dáár leeft de mensch in het vol genot zijner edele ziels- en ligchaamsvermogens; dáár is men geduldig in het lijden en gematigd in voorspoed; dáár treedt de jeugd in het loffelijke voetspoor harer leidslieden en is de duurzame zetel van het volksgeluk.

INLANDSCHE FABRIEKEN.

(Vierde Vervolg).

Ten vijfde: In een rijk land wordt eene grootere of kleinere hoeveelheid van menschen gevonden, die in dezelfde zaken doen, en niet misdeeld zijn van de daartoe vereischte oefening en bedrevenheid. Het gevolg daarvan is, dat de voortbrengsels van zulk eene landstreek niet alleen het voorregt hebben van beter fabrikaat en spoediger aflevering, maar ook van lagere prijzen wegens de menigte van kunstbroeders, die met elkanderen in hun vak wedijveren. In een arm land (men leze daarover de geschiedenis van vele oorden in *Duitschland*, waarover kleine vorsten regeren, en men zal naar geene bewijzen vragen) valt het eenen rijken en grooten koopman (vooral wanneer dezelve groote [illegible]) om zich van den ganschen handel meester te maken, en den prijs op de waren te bepalen, dewijl hij verzekerd is, dat niemand zich straffeloos tegen hem verzetten kan. Ook hebben in arme landen de weinige vermogende lieden meer dan eens zamengespannen, om het algemeen te knevelen.

Ten zesde: Vloeit uit de meerderheid van het kapitaal en uit de mindere intressen van het geld in een rijk land voort, dat de goederen voor den laagsten prijs verkocht kunnen worden. De fabrikeur, die eenige duizenden in vermogen bezit, kan hooger loon aan de knapste werkgasten geven, en nogtans de fabrikaten tot lagere prijzen bezorgen dan die slechts eenige honderden tot zijn eigendom heeft. Indien de eerste tien ten honderd wint kan hij even goed leven als de ander, die twintig percent moet verdienen, om zich in zijn fatsoen te kunnen handhaven. Mannen van een groot kapitaal zijn ook meer meesters van de markt, dewijl zij de ruwe stoffen uit de eerste hand kunnen krijgen en hunne kalanten of slijters langer krediet kunnen verleenen.

Het *derde* en laatste middel, waardoor oude in verval geraakte fabrieken opgebeurd kunnen worden, op nieuw te ontginnen in bloei zouden kunnen komen, vooral in *Gelderland* en *Overijssel*, treffen wij *in de omstandigheden* aan, *waarin zich ons volk en land bevindt.* Ons landje is zekerlijk klein. Ruim twee millioenen zielen schijnen, niet veel aftrek aan vele fabrieken te kunnen bezorgen. Doch men vereenige *de beperktheid* van ons grondgebied met de thans vlammende *geestdrift* van ons volk voor vaderland en al wat vaderlandsch is en met *de welgegoedheid* van een aanzienelijk aantal welgestemde landgenooten, en deze zwarigheid zal aanmerkelijk opgeheven worden. Wanneer ons volk eenstemmig wil blijven handelen, en dit mogen wij van deszelfs gezond verstand, nuchter oordeel, bedaarden zin, overleggenden en berekenden geest, gelijk ook van den goddelijken zegen (waar liefde woont, gebiedt de Heer den zegen) verwachten, dan zal hetzelve, al wat buitenlandsch is, meer en meer gram worden, en zich dagelijks overvloediger aansluiten aan al wat inlandsch is. Wanneer deze zoo gegronde hoop verwezenlijkt wordt, zal het aan oude of nieuwe fabrieken, die doen vervangen, wat tot dus ver van buiten moest ingevoerd worden, aan geen vertier ontbreken, zoodra onze zaken weer op een' vasten voet gebragt zijn, en de spanning ophoudt, welke wegens den drang der omstandigheden onvermijdelijk is. Ons fabriekwezen kan ook onzen welgevestigden koopmans-stand bijzonder in de hand werken. Hetgeen onze koopman nu van ginds en elders haalt, om hetzelve in de onderscheidene deelen der wereld te verspreiden, zou hij liever ook om zijn eigen belang, uit zijn eigen land ontleenen, en daardoor zou de koopman en de fabrikeur, die om vroeger opgegevene redenen in eene vijandelijke houding tegen elkander stonden, elkander op eene broederlijke wijze in de hand kunnen werken. Vooral moeten wij hier onze overzeesche bezittingen niet uit het oog verliezen. Hetgeen vroeger door Engelsche en Duitsche fabrikaten en sedert onze innige zoo beruchte, vereeniging met *Belgie* door Brabandsche fabrikaten werd aangevuld, zou, bij vermenigvuldiging van daarvoor ingerigte vaderlandsche fabrieken, door inlandsch fabrikaat gestopt en vervangen kunnen worden. Eindelijk schijnen wij ons karakter tot die veerkracht verkregen te hebben, welke hetzelve, tijdens onze worsteling met *Spanje*, bezat, en de omstandigheden, waarin wij verkeeren of geraken kunnen, minder verleidelijk te zijn, dan vroeger, voor deszelfs verbastering, Toen onze inlandsche fabrieken den hoogsten bloei genoten, waren wij, tot velerlei einden, de eenigste fabrikeurs in *Europa*. De winsten waren toen buitengemeen groot, Deze winsten bragten eene weelderigheid onder het werkvolk te weeg, die het graf van de zedelijkheid werd. Daardoor alleen zijn de bloeijendste fabrieken in *Haarlem* te gronde gegaan. Zoodanige weelderige toestand is niet meer te verwachten, deels wegens de algemeenheid der fabrieken en de daaruit voortvloeijende ijverzucht der fabriekanten, om de beste waar tegen de minste prijzen te leveren, deels, omdat *Holland* op verre na niet meer, zoo als vroeger, faktoor van *Europa*, en *Amsterdam* de stapelplaats der wereld is. Toen onze inlandsche fabrieken het hoogste toppunt van hare welvaart beklommen hadden, was het ernsthafte van dat karakter, hetwelk wij in onze worsteling met *Spanje* hadden ten toon gespreid, reeds aanmerkelijk tot zijn nadeel gewijzigd geworden: zoo dat de ruime winsten voldoende waren, om hetzelve, onder het werkvolk op de fabrieken, geheel zijne, nog overgeblevene, eigenaardigheid te doen verliezen. Thans meen ik, staan wij weer op dezelfde hoogte, waarop onze vaderen stonden, toen zij zich van de Belgen afscheidden; en het uitblijven van die voormalige ruime winsten moet eene hinderpaal blijven voor de verbastering van ons hedendaagsch karakter.

Dit artikel over de *inlandsche fabrieken* nu voorloopig latende rusten, wenschen wij ons, en allen, die belang stellen in den bloei en de welvaart van ons vaderland, te hebben opgewekt, om ernstig te gaan nadenken, welke *ruwe stof*, in ons land voorhanden of voor vermeerdering vatbaar, door kunstbewerking in oude of nieuw op te rigtene fabrieken, zou kunnen gebezigd worden tot vervanging van fabrikaten, die tot dus ver, voornamelijk of bij uitsluiting, uit andere landen gehaald moesten worden. (1)

Overijssel, den 17den Februarij 1832. G.

(1) Ten einde hierin, zoo veel mogelijk is, een voorbeeld te geven, zou ik de heeren fabrikanten, die in zijden- katoenen en wollen stoffen laten arbeiden, willen afgevraagd hebben, of zij, ook tot bevordering van de inlandsche *zijdeteelt*, op hunne fabrieken geene *kousen* zouden kunnen weven *uit inlandsche zijde en katoen bestaande*; of zij van inlandsche zijde, katoen en geitenhair niet zouden kunnen laten vervaardigen *vesten voor mannen en jongelingen* of *kleine verwarmende winter-omslagdoeken voor meisjes?* De heeren fabrikanten in deze stoffen, meen ik, opmerkzaam te moeten maken op een werkje over de zijdeteelt van den heer plantagiemeester van Z. M. den Koning op het *Loo*.

MIDDELHARNIS, den 10. Februarij.

De commissie ter ondersteuning der hulpbehoevende weduwen en weezen van den op zee omgekomen stuurman *Leendert de Waard* en elf matrozen, willende hunne verantwoording vervolgen, heeft de eer te berigten, dat, na den 1. Januarij 1831 niets is ingekomen, dat het restant ten behoeve der weduwen en weezen bedroeg op den 1. Januarij voornoemd . . . . . . f 2108-57

Aan interessen der effecten ontvangen . . . . . . - 76-00

Daaruit, gedurende 1831, wekelijks bedeeld: aan zeven weduwen, twee behoeftige moeders, een vader en een zuster, te zamen	f 524-44	
Voor de 16 kinderen aan het leeren breijen, naaijen en schoolgelden, voor de helft	f 125-03½	
Aan de spijsuitdeeling, behoeve weduwen.	- 31-50	f 680-97½
Blijft alzoo nog behoeve weduwen en weezen . . .		f 1502-59½

Kunnende voorts hier nog bijvoegen, dat drie der weduwen ledematen zijn geworden der gereformeerde kerk.

Van wege het Departement tot Nut van 't Algemeen *Middelharnis en Sommelsdijk*,
(get.) W. G. VAN DE WALL.
A. KORTEWEG Jr.

De Commissie voornoemd,
(get.) L. KOLFF VAN OOSTERWYK.
J. S. HOOYKAAS } Predikanten.
B. BOERS,
W. L. VEERMAN.
G. DE JONGE.
M. G. BORN.
Js. VAN DER KOOGH.

Heden morgen ten 11 ure ontsliep, ten onzen huize, in de hope des beteren levens, onze hartelijk geliefde Neef, *HENDRIK*, derde Zoon van onzen Broeder *J. VAN KERKWYK*, Burgemeester te *Gameren*, den ouderdom bereikt hebbende van ruim 19 jaren, waarvan hij het laatste, in eene sukkelende omstandigheid, aanvankelijk uit verzwakking door buitengewone lengte-groei veroorzaakt, heeft doorgebragt.

Mogten wij gedurende bijna de helft van zijnen leeftijd, dat hij onze zorgen genoot, deze door zijn voorbeeldig gedrag beloond zien, en zijne steeds kalme gelatenheid, waarmede hij zijn lijden droeg, bewonderen, ook bij zijn sterven leerde hij den weldadigen invloed opmerken der Christelijke Leer, waarvan hij op Paasschen 1831 belijdenis had afgelegd, en tot welker betrachting hij zijnen jongeren Broeder nog op zijn sterfbed aanspoorde. — Aan zijn verzoek, om aan zijne afwezige Vrienden en Bekenden zijn laatst vaarwel te doen toekomen, meenen wij door dezen weg het best te voldoen, in vertrouwen, dat dit berigt ook het Leger zal bereiken, waarbij onderscheidene zijner betrekkingen, als ook zijn door ons opgevoede Broeder, vrijwillig dienen. — Onze wenschen verzellen den braven Jongeling over het graf, terwijl zijne nagedachtenis bij ons en allen, die hem hebben gekend, steeds in zegening blijven zal. — Men gelieve deze ook voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.

AARLANDERVEEN,
bij ALPHEN,
den 14den Februarij
1832.

C. S. VAN KERKWYK.
A. M. VAN KERKWYK,
Geb. DE BIE.

GRONINGEN, den 17den Februarij 1832. Heden overleed alhier, in den ouderdom van ruim een en vijftig jaren, de Hoog Wel Geboren Heer *JAN HARMEN SIGISMUND MAURITZ BARON VAN NAGELL*, *Lid der Ridderschap van de Provincie Gelderland* en *Contrôleur der Posterijen alhier.*

Heden avond werd ons onze jongste lieveling, *GERKE ALBERTUS ANTON*, in den ouderdom van achttien maanden, door den dood ontrukt.

ARNHEM,
den 18den Februarij
1832.

G. d'ARNAUD GERKENS.
A. M. d'ARNAUD GERKENS.
geb. GAADE.

---

§ † § Door den HOOGEN DYKSTOEL des AMBTS *NEDERBETUWE* zal worden aanbesteed:

1o. Het LEVEREN van ruim een Honderd dikke Vimmen RYSWAARDENHOUT en van ruim een honderd dito ELZENHOUT, voor de Kribwerken te *Hien* en *Dodewaard*; en

2o. De REPARATIE van de SNORSCHE KRIB, onder het genoemde dorp gelegen.

Zullende deze Aanbesteding geschieden in *het Hollandsche Koffijhuis* te *Tiel*, op Woensdag den 7den Maart 1832, des voordemiddags ten elf ure, terwijl de Conditien ter lezing zullen liggen in het gemelde lokaal en nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Heer Dijkschout, *D. SLINGERVOET*, te *Dodewaard*.

---

§ § § De Notarissen *NYHOFF* en *GODEFROY* zullen den 5den dezer, des namiddags om 2 uren, aan de *Koude Herberg*, publiek verkoopen: ruim 30 Perceelen DENNEN, geschikt voor rekken en posten.

---

§ † † Ten overstaan van den Notaris Mr. *GERARD VAN ECK*, te *Arnhem*, zal op Maandag den 5den Maart 1832, des avonds ten zes ure, in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, in het openbaar bij toeslag worden geveild, een zeer voorname BOUWHOF, genaamd de *Schetsprong*, tevens geschikt voor een aangenaam Buitenverblijf, gelegen in de Buurtschap *Yssel-Oord*, onder de Heerlijkheid *Westervoort*, ter zijde van den grooten weg op *Zevenaar*, als:

1o. Een hecht en sterk HUIS met ACHTERHUIS en STALLING, voorts TUIN, BOOMGAARD en twee perceelen BOUWLAND, *de Korte en de Kromme Voor* genaamd, te zamen groot drie Bunders, negentig en een halve Roeden, aan elkander gelegen langs den zoogenaamden *Schaapsdijk*.
Ingezet op . . . . . . *f* 1239. —

2o. Drie stukken BOUWLAND, genaamd *de Ossenkamp*, *de achterste Ossenkamp* en *de Jager*, en eene HEGGE, met ELZENHOUT bepoot, te zamen groot ongeveer negen Bunders en zeventig en een halve Roeden, mede aan elkander gelegen tusschen de Broekstraat, de Arkenoachsteeg en het voorafgaande perceel.
Ingezet op . . . . . . *f* 1605. —

3o. Twee stukken allerbest UITERWAARD-WEILAND en een BOOMGAARD, te zamen groot ongeveer negen Bunders en elf Roeden, almede aan elkander voor het huisperceel gelegen, en schietende langs den weg naar het Westervoortsche veer.
Ingezet op . . . . . . *f* 8913. —

De massa van voorschreven drie perceelen, welke dadelijk kunnen worden aanvaard, is ingezet op . . . *f* 13,115. —

Dan nog zal ter zelver uur en plaats, mede bij toeslag, worden geveild: Een HUIS en ERVE, staande en gelegen binnen *Arnhem* in de Molenstraat, wijk C No. 230 Q 215, thans bewoond door *EVERT TEUNISSEN*, waarvan de aanvaarding is gesteld op den eersten Mei van dit jaar.

Informatien nopens de voorwaarden van verkoop en visie der bewijzen van eigendom zijn te bekomen ten kantore van voornoemden Notaris in de Bakkerstraat te *Arnhem*.

VERKOOPING,
BY
EXECUTIE

Van den OPSTAL van een HUIS en onmiddelijk daar achter staande en daar mede verbondene POTTEBAKKERY, voorzien van eenen grooten STEEN-OVEN, staande en gelegen in het arrondissement en de gemeente van *Arnhem*, buiten de Velper Barrière, aan de Mestvaalten, op grond, aan de stad toebehoorende en door den natemeldenen *JAN WILLEM STUBER* van het Stads Bestuur gepacht, tusschen twee aldaar zijnde wegen, achter het Huis van *NUSINK* en *JANSEN* aan de eene en de Mestvaalten aan de andere zijde, door *JAN WILLEM STUBER* in eigendom bewoond, ten verzoeke van den Heer *WILLEM PIETER ADRIAAN TEDING VAN BERKHOUT*, Rentenier, wonende in de Gemeente van *Arnhem*, die tot Procureur heeft *ALLARDUS BOONZAIER Az.*, wonende binnen *Arnhem*, in de Koningstraat, F No. 38,

Als Onroerend Goed geëxecuteerd ten laste van denzelven *JAN WILLEM STUBER*, Pottenbakker, wonende in de gemeente van *Arnhem*.

Bij Proces-Verbaal van den Deurwaarder *GERHARDUS JOHANNES ELSENBRUG VAN CAMPEN*, van den 23sten Januarij 1832, waarvan afschriften zijn gelaten aan den Heer *W. APPEL*, Griffier van het Vredegeregt des kantons *Arnhem*, en aan den Heer Mr. *J. NEPVEU*, Burgemeester der Stad *Arnhem*, dewelke het origineel hebben geviseerd, en hetwelk, na op den 25sten daaraanvolgende behoorlijk te zijn geregistreerd, is overgeschreven ten kantore van bewaring der hypotheken te *Arnhem* op den 31sten Januarij 1832 en ter Griffie van de Regtbank te *Arnhem* den 9den Februarij daaraanvolgende.

De eerste lezing der memorie van lasten zal plaats hebben op Woensdag den 4den April 1832, des voordemiddags ten elf ure, ter rolle van geregtelijke uitwinningen der regtbank van eersten aanleg, zitting houdende binnen *Arnhem*.

Hetgeen Certificeert,
A. BOONZAIER, Az.
Procureur.

---

† § † Aan mijnen Kalkoven, staande op het Pruisisch grondgebied, en digt aan de rivier tusschen *het Spijksche Veer* en *Emmerik*, is van den eersten Maart af steeds beste KLUITKALK, het Berlijnsche Malder à *f* 2-80, zegge twee gulden tachtig cents Nederlands Courant, te bekomen. — 14, zegge: veertien Berlijnsche Malder, maken een last of 30, zegge: dertig Nederlandsche Mudden, uit.

Cleve, den 16den Februarij 1832.

J. A. SAEDT.

---

† § § Men presenteert UIT DE HAND TE KOOP: een aanzienlijk perceel extra beste UITERWAARD, waarvan een gedeelte zelfs bij het hoogste Zomerwater niet overstroomd wordt, gelegen onder *Veessen*, gedeeltelijk aan de rivier *den Yssel*, in de provincie *Gelderland*, groot ongeveer 14½ Bunder; behoorende hierbij om het andere jaar het regt van VISSCHERY in eene streng, welke tusschen het perceel en den *Ysseldijk* loopt.

Iemand hiertoe inclinerende, gelieve zich in persoon, of met gefrankeerde brieven, te adresseren bij den Notaris *VAN DER FELTZ*, te *Epe*, op de *Veluwe*.

---

† † † Alzoo *ALEIDA* [illegible] *VERS*, Weduwe van *GERRIT JAN LEPPINK*, en dochter van wijlen de Echtelieden *JAN WILLEM LEVERS* en *AALTJEN KISTEMAKER*, op den 15den Januarij jl. te *Borculo*, in de provincie *Gelderland*, is overleden, zoo kunnen diegenen die vermeenen geregtigd te zijn tot die Nalatenschap, zich opgeven op den eersten Junij 1832, in persoon of met gefrankeerde brieven, adresseren, ter griffie van het Vredegeregt te *Borculo*.

---

† † † *ZUTPHEN*. De Gezigtkundige GLAZEN en BRILLEN SLYPER *MAGNUS MORIS* berigt het geëerde publiek, dat hij alhier te spreken of te ontbieden is bij den Postmeester *WEENINK*, van Maandag den 27sten Februarij tot Donderdag den 1sten Maart.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.